

A szavak levetkőzése
Acsai Roland *Hajnali kút* című kötetéről

Acsai Roland kétségtelenül olyan költő, akit nem illethetünk a szószátyár jelzővel, még a legnagyobb rosszindulattal sem. Szükszavú szerző, aki háromszor is meggondolja, mit és hogyan írjon le – a lehető legkevesebb szóval dolgozik, azokat is gondosan megválogatva.

Ötödik kötete, a *Hajnali kút* című, terjedelmét illetően is minimalista versesfüzet (27 vers, 42 oldal) is ugyanebbe az irányba tendál, rövid, meditatív utazásra hívva az olvasót. Acsai alapvetően tájlírárt hoz létre, ám ezt sem tradicionális módon teszi. Kötetének alapélménye egy (vagy több) norvégiai utazás, ami megihlette, a skandináv táj hideg szépsége, ugyanakkor baljós rejtélyessége. Verseiben egész Norvégia-térképet, lírai topográfiát tár elénk, feltárul a fjordok, a szélfúttá sziklák, a sejtelmes északi erdők, a hólepte hegycsúcsok világa. Olyan természeti környezet ez, ahol az embernek nemigen van keresnivalója, vagy ha mégis beteszi ide a lábát, hát a kellő alázattal kell(ene) viseltetnie a nálánál sokkal hatalmasabb és ősbibb erők, a természet iránt. A kötetben prezentált élményvilág egyszerre csodálatos és megtisztulás-szerű, ugyanakkor mindenképpen ott rejlik benne valamiféle borzalom is, hiszen az ember ezen elhagyatott környezetben egyfajta végtelen kiszolgáltatottság állapotába is kerül.

A kötet verseit áthatják a színek és a szagok. A természetjáró költő medítál, megkísérel eggyé válni környezetével, meghallani azt, amit csak költői füllel lehetséges meghallani – a fűvek nesztét, a málnaérésének folyamatát, a hegyek felett elviharzó sirályokat. Ez a természettel való egység, vagy legalábbis rá való törekvés persze korántsem idilli, hiszen az ember itt is kíméletlenül beavatkozik: a költő egyszer csak hallja a hegyek felett hangosan elhúzó, gyakorlatozó norvég vadászpörcöket. Tehát időről időre még ezen zárt világ csendjét is megtöri az ember, és az általa alkotott otromba technikai eszközök. A természettel való költői egyesülés pedig talán legfeljebb illuzorikus lehet, mely a vágy szintjén marad meg, hiszen még a költőnek is, aki nem mellesleg férj és apa, mint az a versekből is kiderül, vissza kell térnie a civilizációba.

Acsai Roland verseiben levetkőzi magáról a szavakat is, csak annyit tart magán, amennyi az elégséges megszólaláshoz feltétlenül szükséges. Szövegei mintha imaként

szólalnék meg, valamiféle felsőbb hatalomhoz, természet-istenhez. Panteista látásmódban íródott, mélyen ihletett szövegek ezek, melyek mintha megpróbálnának párbeszédbe bonyolódni a körvonalazhatatlan címmel, megszólítottal, ám tragikusságukat éppen az adja, hogy szinte minden esetben megmaradnak a meditatív monológok szintjén – Isten, természet, felsőbb hatalom nem válaszol a költőnek, legalábbis nem a szavak nyelvén. A költő persze mindig van annyira érzékeny, hogy megértse: hozzá nem az emberi nyelven, hanem egy másik, nonverbális nyelven szól a természet: talán elegendő válasz neki a *szívnél mélyebb fjord*, a *csúcshoz vezető fenyőgyökér-lépcsők*, saját lánya *bőrének villogó hófoltjai*, a *tóban tükröződő vizesések* vagy az *erdő szobája*, melyet a hó tisztára meszelt. A természettel, s ezáltal valamilyen módon a transzcendenssel való költői kommunikáció nem annyira a szavak, mint inkább a jelek, jelenségek értelmezésének révén megy végbe, s így bár nem az emberi nyelv szintjén, de okvetlenül megtörténik az áhított dialógus. Acsai Roland afféle misztikus költő, aki, ha csak egy időre is, de megkísérel remeteként kivonulni a civilizációból, hogy visszatérhessen a költészet ősforrásához – közel kerül a természethez, s ezáltal talán közelebb kerül az emberi létezés lényegéhez, önmagához is.

A tájírán és a minimalizmuson kívül még egy kategóriával jellemezhető lenne Acsai Roland költészete, ez pedig megítélésem szerint a *hermetizmus*. A kötet versei alapvetően szakrális regiszterben, meditatív szövegekként megszólaló költemények, melyek nem mondanak többet a kelleténél, s bizonyos dolgok elhallgatása, megvonása éppen úgy alapelemük, mint a kimondott / leírt szavak. A végletekig lecsupaszított tájleírásokon túl megjelennek bizonyos szimbólumok, melyek értelmezése mindenképpen kihívást jelenthet az olvasó számára, a *hermetikus* jelző pedig éppen azért lehet pontos és érvényes a *Hajnali kút* verseire, mert azok többsége ellenáll a teljes megértésnek. A költő példának okáért ellátogat Wittgenstein skjoldeni házához, melynek ma már csupán az alapzata van meg, sőt, még egy fiktív naplójegyzetet is közöl a filozófustól, azonban sokkal inkább az olvasóra van bízva, hogy találja ki – vajon pontosan mi is köti össze a költői beszélőt a filozófussal? Talán éppen azt akarja sugallni nekünk, amit maga Wittgenstein is hangsúlyozott, hogy a teljes megértés illúzió, s nemhogy a másik embert, de még önmagunkat sem ismerhetjük és érthetjük meg száz százalékig, éppen ezért a világ megértése is csak töredékes lehet?

A költészetnek, főleg napjaink (poszt)modern lírájának nyilvánvalóan nem feladata, hogy egyértelmű válaszokat adjon és szájbarágó módon életvezetési tanácsokkal segítse az olvasót, feladata ellenben sokkal inkább, hogy gondolkodásra, a szöveg továbbírására készítse. Egy másik versben egy bálna, egy harmadikban *hidegvérű sziklák* szerepelnek – valamennyire bizonyára értelmezhető, felfejthető szimbólumok, s mindannyian köthetőek a

kötet panteisztikus, filozofikus, a transzcendenssel párbeszédet kezdeményezni kívánó alaphangulatához, azonban hiba volna őket egyetlen stabil, körülhatárolható jelentéssel felruházni.

Acsai Roland olyan költő, aki kevés szóval sokat mond el. Sokat, abban az értelemben, hogy nem ad egyértelmű megoldást olvasói kezébe, sokkal inkább versszövegei társszerzőjévé emeli a mindenkori befogadót. Ami a *Hajnali kút* olvasásához kell, az mindenekelőtt meditatív hangulat, türelem, és bizonyos fokú érzékenység. Egy-egy szöveget akár többször is lassan végig kell olvasni ahhoz, hogy a váz szintjén eleve adott tartalmon túl megképződjön bennünk valamiféle megoldás, valamiféle válasz a vers által felénk intézett kérdésekre. Türelem és kitartás szükségeltetik e szövegekhez, de az élmény, az eredmény biztosan nem marad el. Megítélésem szerint éppen azok a kötet legérdekesebb, legértékesebb versei (többek között a *Hidegvérű sziklák*, *A bálna*, a *Két tenger*, *A teljes kör* vagy a *Sorsvonal*), amelyek a legalaposabban feladják olvasójuknak a leckét az értelmezéshez. Ezek a szövegek néhány egyéb verssel ellentétben nem merülnek ki a panteisztikus tájleírásban vagy meditatív élménylírában (vö. több versben meghatározó alak a költő lánya, és visszatérő motívum a vele együtt való kirándulás a norvég táj helyszínein), hanem megteremtenek egy olyan sajátos zárt, belső szimbolikát, melynek felfejtése már mindenképpen magas szintű olvasói erőfeszítést igényel.

A *Hajnali kút* összességében véve olyan értékes darabja a kortárs magyar lírának, mely a *kevesebb több* ösi elvét a lehető legpontosabban és legmagasabb szinten alkalmazza, méltán látszik belőle, hogy egy irodalmi műalkotás értéke korántsem a terjedelemtől függ. Érzésem szerint a benne található leheletfinom versszövegeket valahogy úgy érdemes olvasni, miként a Bibliát vagy egyéb szakrális szövegeket – lassan, ismételve, vissza-visszatérve hozzájuk, s a végén az egyes szövegekből egy egész, magasabb szintű értelemegységet összeállítva. Ilyen olvasás mellett akár nem egy délutánra, de napokra a szenzitív versolvasók esztétikai kincse lehet Acsai Roland legújabb kötete, mely még remélhetőleg sokáig kiemelet helyet foglal el a kortárs magyar líra diskurzusában.

(L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2011, 42 oldal, 1500 Ft)